OOST POST.
SOERABAIJASCHE COURANT.

№ 82 ZESDE JAARGANG. 1858

PRIJS VAN INTEEKENING.
Per 6 maanden voor Soerabaya f 7.50
„ „ „ „ Java. „ 9.—
„ „ „ „ Buitenbezittingen. „ 10.—
„ „ „ „ Nederland. „ 12.—
De OOSTPOST, verschijnt elken *Maandag* en *Donderdag*

DONDERDAG 14 OCTOBER.

PRIJS DER ADVERTENTIEN.
De prijs der ADVERTENTIEN is f 2.— voor elke TIEN WOORDEN: behalve het zegel.
Advertentien met groote letter betalen dubbeld.
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.

Bij deze courant behoort een bijvoegsel.

STATISTIEK.

(Vervolg)

Uit het door ons in ons vorig blad medegedeelde Besluit kan genoegzaam worden opgemaakt welke waa de de Regering steeds gehecht heeft aan de ine diening van statistieke opgaven bij de verschillend- takken van bestuur. Het ligt dan ook in de rede dat naar mate de Indische aangelegenheden meer en meer de aandacht tot zich trokken, de Statistiek zoowel in uitgebreidheid als in naauwkeurigheid belangrijke vorderingen heeft gemaakt en de verslagen jaarlijks in belangrijkheid zijn toegenomen

De groote waarde, welke de Regering zoowel als het algemeen aan de naauwkeurigheid der statistieke opgaven meer en meer begon te hechten, spoorde ook particulieren aan, om hunne bevinding van opgespoorde stellige feiten te verzamelen en openbaar te maken en er verschijnt thans bijna geen werk over Nederlandsch Indie in het licht, waarin die kennis niet op eene nuttige wijze wordt toegepast Om niet van anderen te gewagen, willen wij alleenlijk spreken van hetgene wij aan de onderzoekingen van den Heer G. F. DE BRUIJN KOPS te danken hebben, van hetgene de Redactie voor het Tijdschrift *het Regt in Nederlandsch Indie* op het gebied der statistiek van de onderzoekingen van onderscheidene ambtenaren heeft medegedeeld, van hetgene de heer J HAGEMAN JCz in onderscheidene geschriften daaromtrent geleverd heeft. Alle die geschriften echter kunnen uit den aard der zaak niet anders beschouwd worden dan als afgebrokkelde gedeelten van een groot geheel.

Dat geheel tot een *dadelijk* zoo wel als tot een *blijvend* nut dienstig te maken, ligt bij het heerschend stelsel van Regering alleenlijk in de magt van het Gouvernement.

Door het standpunt waarop de Regering zich in deze kolonie geplaatst ziet, komt zij uitsluitend jaarlijks in het bezit van volledige bouwstoffen welke dat belangrijk werk uitmaken, hetgene men in Nederland gewoon is te bestempelen met den naam van *het Indische verslag*.

Doch dat verslag verkrijgt eerst openbaarheid twee jaren na het jaar waarover het loopt, door zijne indiening aan de Nederlandsche volksvertegenwoordiging. Alsdan behooren de mededeelingen daarin vervat voor een groot gedeelte reeds tot de *geschiedenis*, niet tot den *staat* dezer kolonie, en missen dus het *dadelijk* nut der Statistiek.

Men zoude ons hier welligt willen tegenwerpen dat de kennis der stellige feiten slechts een *dadelijk* nut kan stichten bij vertegenwoordigende regeringsvormen, en dat die kennis of hare mededeeling in den Nederlandsch Indischen regeringsvorm slechts is te beschouwen als verantwoording van regeringshandelingen, welke haren oorsprong ontleenen aan een opperbestuur dat, zonder *automatisch* te zijn, toch in vele gevallen geregtigd is om daden te verrigten, welke geene inmenging gedoogen, waardoor zij zouden kunnen worden voorgekomen, gewijzigd of vernietigd.

Wij willen die tegenwerping gaarne als gegrond aannemen, indien de kennis der stellige feiten alleenlijk en bij uitsluiting haar nut konde uitoefenen op de kunst van te regeren, doch die kennis heeft nog andere doeleinden, welker nut te meer in het oog springt, naarmate de toepassing der Staathuishoudkundige wetenschappen in het oosten meer veld wint.

Welk uitgebreid nut toch zoude er voor velen uit voortvloeijen, die wenschen hunne kennis en hunne kapitalen aan te wenden tot het daarstellen van ondernemingen van landbouw of van handel of van nijverheid, indien zij jaarlijks werden in staat gesteld om tot eene meerdere volledige kennis te geraken van alles wat de statistiek der landbouw, van den handel en de nijverheid in onze Oost-Indische bezittingen betreft, iets waartoe zij thans nog zeer gebrekking kunnen komen door het hier en daar opzamelen der over al verspreidde bouwstoffen, welke tijdschriften en dagbladen, het zij dan op last der regering, het zij door mededeelingen van particulieren, aan hunne zucht naar kennis ten beste geven.

Hoeveel geschrijf en redetwisten zoude er kunnen vermeden worden, indien men in de kolonie zoo wel als in het moederland tot eene spoediger kennis konde geraken eener volledige statistiek dezer kolonien.

De beroemde FONTENELLE verhaalt, hoe eens het verschijnsel van een kind hetwelk met eenen gouden tand geboren was, al de geleerden van het land in verbazing bragt. Toen men lang gerede twist en veel geschreven had om de orzaken van dit wonder te verklaren, kwam het iemand in de gedachte met datgene te eindigen waarmede men had moeten beginnen en de tand te bezigtigen. Hij bevond dat het eene gewone doch vergulde tand was. Hoevele zaken zijn langen tijd als axioma's in wetenschappen en politiek versleten geworden, en die vervolgens bij het eerste naauwkeurige onderzoek in rook zijn vervlogen.

Om een voorbeeld hiervan aan te halen, willen wij ons bepalen tot het onderwerp dat sedert geruimen tijd de aandacht van velen gaande houdt, namelijk de suikerkultuur op Java. Hoeveel is daarover in den laatsten tijd geschreven en in de vergadering der volksvertegenwoordiging gesproken. Wat al uiteenloopende beweringen hebben over de vrije en gedwongene suikerkultuur, over de uitgifte van suiker-contracten, op het gebied der drukpers in het algemeen en der journalistiek in het bijzonder het licht gezien, waarvan velen althans onhoudbaar zouden blijken te zijn, indien men eerder werd bekend gemaakt met het belangrijk werk, waaraan eene Regeringscommissie ongeveer vier jaren gearbeid heeft, de *monographie* der suikerkultuur op Java.

Zal dit werk, alvorens het licht te zien en algemeen nut te stichten, bestemd zijn om jaren lang in 's lands drukkerij verzegeld te liggen, of onder den sleutel des geheims van het eene departement van algemeen bestuur naar het andere rond te reizen, tot dat eindelijk de mededeelingen der stellige feiten, voornoemde cultuur betreffende, zullen behooren tot de *geschiedenis* en niet meer tot den staat daarvan? De Regering moge dan na jaren tijds eenige vrucht trekken van den arbeid harer commissie, voor de particuliere nijverheid en voor den handel zal dat werk grootendeels nutteloos zijn geworden, en men zal zich tot dien tijd toe moeten bewegen in eenen chaos van meeningen en beweringen, waarvan die *monographie* reeds voorlang bij magte was de nevelen op te klaren.

In Nederlandsch Indie is in de laatste jaren op het gebied der wetenschap zoo menige nuttige inrigting tot stand gekomen, welke licht verspreidt, zooveel in haar vermogen is, over de beoefening van genees- en natuurkunde, over de toonkunst en andere kunsten en wetenschappen meer.

Eene *vereeniging voor de statistiek*, hoedanige inrig-

HOE MEN VERHOOGING VAN TRAKTEMENT ONTVANGT.

(Een wenk voor Staats-ambtenaren.)

Als er ooit een sterveling aanspraak maakte om een model te zijn van geduld en bescheidenheid, dan was het de rijks-ontvanger van Prop, een uitstekend dun man met een nooit afgebroken lachje om de lippen en altijd honigzoete woordjes in den mond, zelfs tegen hem, die hem beleedigde en krenkte. Van Prop was een staatsdienaar in den wijdsten omvang van het woord. Elk nieuw regerings-besluit, elke nieuwe wet, las hij zóó aandachtig, als of hij de ernstigste bladzijde van de wereld-geschiedenis bestudeerde. en hij zou het zelfs als eene heiligschennende misdaad hebben geacht, als hij bij zoodanige lectuur, met gedekten hoofde bleef en de achting en eerbied, die hij bragt aan allen, welke boven hem gesteld waren, was zóó groot, dat hij hunne woningen, in pik donkeren nacht passerende, eene buiging maakte en den hoed afnam. Ja, hij ging nog verder; hij knikte tegen den ouden poedel van den inspecteur, ook als deze er niet bij was. 't Zou ons te veel tijd kosten als wij alle de hoffelijkheids-manoeuvres des heeren van Prop wilden opteekenen, en daarom bepalen wij ons alleen tot de betuiging: „zulk een beleefd wereld-burger was er maar één onder de zon."

Wonderlijk was het — van Props „ribbe" had een geheel anderen aard, zij was eene virtuose in het janken en knorren, en haar grootste genoegen bestond daarin, om manlief het leven te verbitteren. Maar dat kon zij niet. Bij iedere klagte, bij elk verwijt van moeder van Prop, antwoordde dit beleefdheids-wonder: „gij hebt gelijk, dierbaarste schat, maar geduld, en 't zal wel anders en beter worden." Dat was nu wel olie in 't vuur, en maakte Vrouw van Prop dikwijls woedend, maar als de nood ten top steeg, nam de rijks-ontvanger zijn hoed en ging eens wandelen.

Geen grooter bron van twist en ongenoegen, dan het kleine tractementje van Van Prop. Vijftien jaren achter elkanderen morde en knorde des ontvangers echtvriendin zeven maal daags en drie maal des nachts. over zulk een karig loon voor zooveel werk, en altijd sloot zij hare dag- en nacht-jeremiades met deze tirade: „Van Prop, ik zeg je 't voor het laatst, twintig jaar hebt gij het land gediend en 500 gulden is uw tractement. Daarvan moeten zich kleeden en reeden een ambtenaar, diens vrouw en vijf hongerige kinderen. Ga naar den minister en vraag 100 gulden meer." Van Prop had inderdaad drie maal den gevierden trouw- en dooprok aangeschoten en eerbiedig om tractements verhooging gevraagd. Hij werd vriendelijk ontvangen en kreeg — niets meer.

„Wie weet, zei de edelaardige man, of ik ook wel meer verdien. De heeren kunnen dat beter beoordeelen dan ik."

Men begrijpt, hoe Vrouwe van Prop bij zulk eene „kalfsachtige" redenering te moede was en hoe zij dikwijls hare boosheid tegen den Minister in de uitgezochtste scheldwoorden lucht gaf.

„Ga heen, bewonderenswaardige slaapmuts, monster van geduld, vertrek uit mijne oogen," riep zij somtijds, „want wie weet of gij eigenlijk de 500 gulden nog wel verdient!"

„'t Is wel mogelijk, Rosientje," zei dan de rijks-ontvanger, en bij dien gullen twijfel raakte Rosientje altijd de spraak kwijt.

—

't Was vooral tegen het einde des jaars, dat Vrouwe van Prop met statigen tred het kantoor van haren geduldigen echtvriend binnentrad en hem dwong om een nieuw smeekschrift aan den Minister in te zenden, en altijd voldeed de ontvanger aan haar verzoek, en schreef in hare tegenwoordigheid, dat request, nam hoed en stok, kuste Ro-

ting in het moederland reeds jaren lang zulk een weldadig licht over de kennis der stellige feiten verspreidt, gelijk onder anderen getuigen kan de uitgifte van het zoo volledig als belangrijk *staatkundig en staathuishoudkundig jaarboekje* door die vereeniging uitgegeven, bestaat er in onze kolonien nog niet. Indien het aan zoodanige vereeniging vergund werd, om te putten in *de jaarlijksche verslagen* der gewestelijke besturen in Nederlandsch Indie, even als het voor eenigen tijd aan de verzamelaars van het *Bijblad op het staatsblad* werd toegestaan om hunnen arbeid aan de Regerings-archieven te ontleenen; indien zoodanige vereeniging de algemeene kennis der statistiek onzer kolonien verrijkte met een *jaarboekje*, uitsluitend aan die kennis gewijd, en waardoor de verspreiding dier kennis twee jaren zoude kunnen worden vervroegd, welke schoone vruchten zouden daaruit ontstaan voor den handel, de landbouw en de nijverheid, welke dwaalbegrippen zouden daardoor worden weggenomen, welke luchtkasteelen zouden daardoor in rook verdwijnen, welke onhoudbare plannen zouden daardoor dadelijk den bodem worden ingeslagen; welk tal van interpellatien van het ministerie door de volksvertegenwoordiging zouden daardoor worden nutteloos gemaakt, welke schoone verzameling zoude daaruit ontstaan, hetzij dan om de studie der daadzaken te bevorderen, hetzij om eene vergelijking te maken tusschen de hulpbronnen van den staat in verschillende tijdperken, hetzij om door uitbreiding van particuliere handel en nijverheid met grondige kennis van zaken, en alzoo met gegronde hoop op eenen goeden uitslag, deze schoone, rijke en vruchtbare gewesten meer en meer dienstbaar te maken aan den waarachtigen bloei van het moederland.

Moge daartoe het stelsel van geheimhouding meer en meer vervangen worden door dat van openbaarheid, en de beoefenaars der statistiek zich meer en meer mogen verheugen in eene Regering die welwillend is in het geven van statistieke mededeelingen.

Redactie.

OFFICIEEL GEDEELTE.

JAVASCHE COURANT,

van den 9den *October* 1858. N°. 81.

Civiel Departement.

ONTSLAGEN:

Op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, met behoud van regt op pensioen, de binnenregent van het Chineesch hospitaal te Batavia J. P. Koch.

BENOEMD:

Tot binnenregent van het Chineesch hospitaal te Batavia, de klerk bij het kollegie van boedelmeesteren aldaar A. W. Abrahams.

TIJDELIJK GESTELD:

Ter beschikking van den resident van Bantam, om met de werkzaamheden van posthouder te Tanara te worden belast, de ambtenaar op nonactiviteit J. F. van der Loo, laatst onvanger der inkomende en uitgaande regten, tevens haven- en pakhuismeester te Benkoelen, onlangs van verlof uit Nederland teruggekeerd.

Schutterijen, enz.

BIJ DE SCHUTTERIJ TE PASOEROEAN,

ONTSLAGEN:

Eervol, wegens vertrek, de kapitein H. Calicher en de eerste luitenant P. J. Blok.

BENOEMD:

Tot kapitein, de eerste luitenant D. de Clonie Maclennan.

Tot eerste luitenants, de tweede luitenants C. H. van der Eb en C. H. Weijermans.

Tot tweede luitenants, de sergeant-majoor J. A. van Amersfoorth en de schutter G. A. Arendsen Hein.

VERTREK VAN DE LAND-MAIL

VAN SOERABAYA.

In de maand October op Woensdag den 20sten.
" " " November " Woensdag den 3den en Vrijdag den 19den.
" " " December " Zaturdag den 4den en Maandag den 20sten.

Overvoer van Steenkolen.

De directeur der producten en civiele magazijnen maakt bij deze bekend, dat door den resident van Soerabaija, op Dingsdag den 26 October a. s. aldaar eene openbare uitbesteding zal worden gehouden voor den overvoer van Onrust of van Soerabaija, ter keuze van den aannemer, naar Riouw, van twee honderd ton steenkolen

(*Voor het land.*) De Resident van Soerabaya, zich refererende aan de ter zake betrekkelijke Gouvernements publicatie van den 25sten September jl., opgenomen in de *Javasche Courant* van den 29sten daaraanvolgende No. 78, maakt bij deze bekend, dat op de daarbij vermelde voorwaarden, de openbare verpachting van het regt tot den verkoop van amfioen in het klein op Java en Madura, over 1859, voor de Residentien Soerabaya en Kedirie, zal plaats hebben in den dalm van den Regent van Soerabaya, op Maandag den 25sten dezer, des morgens ten 8 ure precies

SOERABAYA, *De Resident voornoemd,*
9 *October* 1858. (36) VAN DER WIJCK.

(*Voor het land.*) De Resident van Soerabaya maakt bij deze bekend, dat op Maandag den 25sten dezer des morgens ten 8 ure precies in den dalm van den Regent van Soerabaya, openbaar verpacht zullen worden de verschillende zoogenaamde kleine middelen in de Residentie Soerabaya van 1859, zooals dezelve zijn omschreven bij de publicatie van den 8sten September jl., opgenomen in de *Javasche Courant* van den 11de daaraanvolgende no. 73.

SOERABAYA, *De Resident voornoemd,*
9 *October* 1858. (37) VAN DER WIJCK.

OPROEPING VAN CREDITEUREN.

In de *Javasche Courant* van 6 October no. 80 worden opgeroepen de debiteuren en crediteuren in de navolgende boedels:

Door de weeskamer te Soerabaija, van wijlen vrouwe Louise Justina Scholten, weduwe van Hendrik Carl Heijnneman.

Door de testamentaire executrice te Batavia, van wijlen den heer J Olivier Jz.

Door de commissarissen te Tjeringien, residentie Bantam, van wijlen den adjudant-onderofficier, militaire commandant G. Engberts.

Door den testamentairen executeur te Soerabaija, van wijlen den gepensioneerden kapitein der artille ie Samuel André Louis Abbema.

Door de commissarissen te Soerabaija, van wijlen den adjudant onderofficier A. J. Schmitt.

Door de commissarissen te Soerabaija, van wijlen Dr. H. G. A. Jahn.

Door den executeur testamentair, te Padang, van wijlen den gezagvoerder van de bark *Soetan Iskander*, R. Zoutman.

VENDU-DEPARTEMENT.

VERKOOPING.

Vrijdag den 15den October 1858.

Voor de toko van den heer D. D. van Boeckholtz in de Chineesche kamp.

Op Zaturdag den 16den October 1858.

In het pakhuis van de heeren Karthaus & Melchers, door E. Fuhri & Co in de stad.

Op Maandag den 18den October 1858.

Voor het lokaal der weeskamer alhier.

ADVERTENTIEN.

STERFGEVALLEN.

Den elfden Augustus 1858 overleed te Utrecht, de WelEdele Heer C. VREEDE, in den ouderdom van 67 jaren, diep betreurd door zijne kinderen en behuwdkinderen.

MAIBIT (TORBAN), J. VREEDE.
den 9den October 1858. (1016)

UITBESTEDING.

Op den 15*den October a. s.* des morgens ten 9 uur zal, door den Administrateur van het garnizoen te *Kedirie*, eene HERUITBESTEDING worden gehouden voor de LEVERING VAN VIVRES, ten behoeve der troepen aldaar, gedurende het jaar 1859.

De voorwaarden zijn opgenomen in de *Javasche Courant van den* 28sten *Julij* 1858, No. 60.

SOERABAYA, *De Onder Intendant der* 2*de klasse*
30 *Sept.* 1858. *in de* 3*de Militaire Afdeeling op Java*
(963) Hk. VEMER.

VENDUTIE.

Op de vendutie van den 15*den October a. s.*

BIJ D. D. VAN BOECKHOLTZ,

Zal worden verkocht, de nagelatene GOEDEREN van wijlen den officier van gezondheid 3de klasse Dr H. G. A. JAHN.

Verders 100 **Jattiehouten Balken** van 12 tot 20 voeten lang en 6, 8 en 10 dm. Rhijnl. maat vierkant, **Sierappen, Waliekoekonhouten dolken,** geschikt voor boomen van rijtuigen, **Ledige watervaten, Sla Olie, Pleet** en **Glaswerk, Lampen, Lakwerk, Genever, Roode wijn, Brandij, Loodwit, Terpentijn, blikken Verw, Postpapier, Zeep, Spijkers, Eau de Cologne, Hoofddoeken, Kains, Sarongs, Speelgoed, Europeesch** en **Kair Touw, Casserolles, Lampenbollen** en **Lampenglazen, Bendies, Palankijns, Meubelen** ens. en voor rekening van belanghebbenden, 50 **vaten Meel**, min of meer beschadigd aangebragt per *CHRISTIAAN HUIJGENS*, kapt. J. VAN KATWIJK. (1009)

VENDUTIE.

Op Zaturdag den 16*den October, a. s.*

In het pakhuis van de Heeren KARTHAUS & MELCHERS,

DOOR

E. FUHRI & CO.

Van EENE GROOTE PARTIJ IJZER- en KOPERWERK, geschikt voor huistimmerbouw, als: IJZEREN en KOPEREN SCHARNIEREN, diverse soorten SCHUIVEN en KNIPPEN, BESTE HANG-, KAST-, KAMER- en VOORDEURSLOTEN, FRANSCHE VEERSLOTEN, GRENDELSLOTEN. Voorts een groot assortiment ZAAG- en IJZERVIJLEN, HOUTRASPEN, STEEK- en HAKBEITELS, enkele en dubbele SCHAAFBEITELS, HOUTSCHROEVEN, DRAADNAGELS, eene groote partij DEUR- en POORTHENGSELS, IJZEREN VOGELKOOIJEN, COPIEERPERSEN, BESTE ENGELSCHE MODERATEUR LAMPEN, AMERIKAANSCHE KLOKKEN, in bronzen kast, loopende acht dagen, TOOVERLANTAARNS, SCHILDERIJEN, DOMINOSPELLEN SCHAAK- en TRICTRAC-BORDEN, BOUWDOOZEN en CUBIC METHAMORPHOSEN (LEGKAARTEN) voor kinderen, TRANSPARENTE NACHTLAMPEN, POMP-INKTKOKERS, SCHRIJFCASSETTES, LEIJEN en GRIFFELS, INKT in groote en kleine kruiken, ZAKPORTEFEUILLES, BIBLIORAPHTEN, SCHRIJFMACHINES, om met twee pennen te gelijk origineel en kopie te schrijven, ens, ens. (999)

Op de vendutie van den 16 den dezer bij E. FUHRI & Co zullen nog worden verkocht.

33 **Kistjes** en 25 **Mandtjes Exquise Madeira,** in vierkante fleschjes. (1031)

---

sientje goeden dag en bragt het gewigtige document naar het postkantoor.

Naar het postkantoor?

Neen. Altijd stapte hij in het daar naast gelegen „Lammetje in 't groen," scheurde het request in kleine stukjes en dronk een glaasje van der Veens elixter — tot vermeerdering van zijn tractement!

Zoo waren de eerste dagen des jaars dagen van stille verwachting en tevens van zoete rust voor Vrouwe van Prop. Eens, dacht zij, komt er toch een gunstig antwoord, al had zij ook 30 jaren lang verkeerd gedacht, en van Prop, hoewel elk request met eigen hand ten verderve wijdende, hield zich met zijne vrouw, als vol van verlangen en toonde zich bijkans nog meer dan zij, verwonderd over het stilzwijgen des Ministers. Men begrijpt, hoe het stormde na zulk eene bedriegelijke kalmte.

In het uiterste oogenblik verstomde echter van Prop zijne vrouw altijd met de philosophische aanmerking: „wij mogen eigenlijk nog blijde zijn, dat ons tractement niet is verminderd,"

—

Zoo naderde de winter van 1855—1856. De burger zag bang de toekomst te gemoet en de levensmiddelen dreigden nog in prijs te zullen toenemen. De vrouw van Prop overtrof zich zelve in de van ouds bekende „pruttelkunst," en eens op een avond scheen haar toorn den hoogsten graad bereikt te hebben, toen de rijke ontvanger zijne woning binnentrad.

Hij had met het mooije weêrtje eens gewandeld.

„Hemeltergend, schandelijk nietswaardig, vernederend is het," zoo gilde de huisvrouw, „andere ontvangers-vrouwen gaan naar bals en concerten, en ik, onverdragelijk noodlot, zit in de keuken en verhonger."

„Allerliefste Rosientje...."

„Stil en luister. Vrouw Konkelaar hier naast, en haar man is toch ook maar ontvanger, al is het bij de registratie, heeft gisteren nog van haar man een nieuwe mantel met bont gekregen. Wat hebt gij mij gegeven, uilskuiken?"

„Maar, Rosientje....!"

„Stil en luister. De vrouw van den stads-ontvanger van Reutel heeft van haar weekgeld een Thibet-kleedje bespaard. De vrouw van den Franschen meester laat zich een nieuwen zijden mantille maken. De vrouw van den griffier krijgt een nieuwen hoed met veeren. De vrouw van den postdirecteur kocht gisteren een paardenharen onderrok.... Wat geeft, wat koopt *gij* mij, ongeëvenaard uilskuiken? Zeg mij, wat kan ik aantrekken om ergens met fatsoen te verschijnen? Lompen heb ik, om daarin met de vingers nagewezen te worden! Zie, daar gaat juist jufvrouw Snuiter met hare zeven kinderen. Welk eene houding, en zij mag die aannemen, want ze is rijk gekleed van het hoofd tot de voeten. En die zeven spruiten! Om te stelen zijn ze, ongeluksvogel. Bekijk mij en onze arme wurmen! 't Hart moest u in 't lijf omdraaijen! Maar, ja wel, gij kijkt als een oppasser in 't oude vrouwenhuis, en terwijl vrouw en kinderen inkrimpen als grasscheutjes voor de brandende middagzon, drinkt gij goedsmoeds uw bittertje en trekt aan de duitsche pijp, als of er de kost mede te verdienen is. Schaam u, onmensch!"

„Allerbeste schat, gij vergist u. Gij zegt ik rook, en berekent niet dat een pond van den knaster, die ik gebruik..."

„Stil en luister. Wat ik wil is meer weekgeld, en ontvang ik dat niet, dan zet ik u dagelijks niets anders voor dan spiernaakte aardappelen."

„Daar ben ik zeer wel mede te vreden, allerliefste Rosientje," murmelde van Prop op den goedhartigsten toon der wereld."

„Maar ik niet. Ik wil geen gevangenhuiskost," riep vrouw van Prop, „ik wil meer geld en alzoo een nieuw request.

Op de vendutie van den 16den dezer bij E. FOHRI & Co. zullen nog worden verkocht, **26 PAARDEN**, pas aangebragt van CELEBES. (1034)

VENDUTIE

Op Maandag den 18den October aanstaande.

Zullen worden verkocht voor het locaal der WEESKAMER. CHITZEN, MOLTON DEKENS, WAGENPASSEMENT, GEDRUKTE KAINS, HANGKLOKJES, BENDIJ, MARMERSTEENEN, KEPPANGMATTEN, MEETINSTRUMENTEN, alles behoorende tot den boedel van den faillieten handelaar A. W. REIFERT; benevens eenige GOUDEN SIERADEN en JUWEELEN, behoorende tot den boedel van wijlen den Chinees YOTIANG TJIOE, zoomede de nagelaten goederen, door wijlen THOMAS SCOTT. (1027)

VENDUTIE

Op Donderdag den 21sten October 1858.

BIJ

MAJOR MATZEN & CO.

Van SUPERIEUR ENGELSCH PLEETWERK, GLAS en AARDEWERK, SCHILDERIJEN, MOLTON DEKENS en MEUBELCHITZEN, MADERA WIJN en CHERRIJ CORDIAL, KASSEN, ASSEN en VIJLEN, CHINESCHE GRANIET STEENEN, EENE PARTIJ HOUTWERK, enz. (1025)

VENDUTIE WEGENS UITVERKOOP VAN GOEDEREN.

Op Dingsdag den 23sten November a. s.

BIJ J. Y. KINGDOM

DOOR

D. D. VAN BOECKHOLTZ.

Van IJZEREN POMPEN, KOPEREN TUINSPUITEN, MERINOS DAMES en HEEREN BORSTROKKEN, STOLPEN, FIJNE KOUSEN, SOKKEN, CACHEMARINE OMSLAG DOEKEN, ECHTE ENGELSCHE JAGTGEWEEREN, Do. VIJLEN in soorten, DEURSLOTEN, GRENDELS, HENGSELS, SCHARNIEREN, LAMPKOUSEN, eerste kwaliteit, ALBATA PLEETEN VORKEN en LEPELS, VOETMATEN, diverse soorten van HOUTSCHROEVEN, BALANCEN met IJZEREN GEWIGTEN, KEUKEN GEREEDSCHAP, VERW in blik, BESTE ENGELSCHE SCHAREN, en PENNEMESSEN, GERAFINEERD KRIJT, 2 REVOLVER GEWEREN, 3 UITMUNTENDE SCHEEPS CHRONOMETERS 2 VIS-A-VIS, een BENDIE met Engelsche veeren, assen en olie bussen, en meer andere goederen, te veel om op te noemen.

Inmiddels zijn bovenstaande artikelen, tegen verminderde prijzen uit de hand te koop. (1022)

UITBESTEDING.

Op Zaturdag den 30sten October 1858

Zal door den ondergeteekende, ten zijnen kantore onder nadere goedkeuring, publieke uitbesteding worden gehouden van de leverantie van ZES HONDERD DUIZEND STUKS GEWONE METSELSTEENEN, bestemd voor het eiland *Banda.*

De voorwaarden waarop deze uitbesteding zal geschieden, liggen ter lezing ten kantore voornoemd, terwijl het standmonster aldaar ter bezigtiging voorhanden is.

De Hoofd Ingenieur, Chef der 4de Waterstaats Afdeeling.

(960) **H. DE BRUIJN.**

VENDUTIE.

Op Woensdag den 27sten October 1858.

Zullen te *Grissee* de ondervolgende perceelen, behoorende tot den faillieten boedel van den alhier woonachtigen Arabier SECH OEMAR BIN OSMAN BAHASOAN, publiek worden verkocht; als

Een ERF met het daarop staande STEENEN met pannen gedekt HUIS, gelegen in de maleidsche kamp te *Grissee*, verponding nummer 284.

Een IDEM, als boven, gelegen in de kampoong *Poelo* te *Grissee*, verponding No. 321.

Een IDEM als boven en bijgebouwen, te *Petjakran*, verponding No. 386.

Een vijfde aandeel in zeker ERF, idem, als boven, verponding No. 392, en

Een ERF gelegen in de kampoong *Poelo*, verponding No. 816.

GRISSEE, *De Agenten der Soerabayasche den 27sten Sepember 1858. boedelkamer van Grissee,*

D. W. VAN HUTTEN.

(957) W. TAWARIS.

JAPAN.

Op nader te bepalen dagen van de volgende maand zal in vendutie worden aangeboden.

Eene groote verscheidenheid JAPANSCH LAKWERK, PORCELEIN, ZIJDE, enz.

(1029) **KARTHAUS & MELCHERS.**

VERTREK VAN STOOMSCHEPEN.

HET STOOMSCHIP MENADO.

KAPT. COUTERON.

Vertrekt op Vrijdag den 15 October a. s. naar MAKASSER, TIMOR KOEPANG en de MOLUKKOS. Adres bij

De Agenten,

(1011) B. KOPERSMIT & CO.

HET STOOMSCHIP PALEMBANG.

KAPT. ROSEBOOM.

Vertrekt op Vrijdag den 15den a. s., naar BATAVIA via SAMARANG. Adres, bij

De Agenten,

(1023) B. KOPERSMIT & CO.

VERTREK VAN SCHEPEN.

NAAR ROTTERDAM.

Zal medio November vertrekken het snelzeilend gekoperd Ned. schip

TWEE ANTHONIJ'S,

Kapt. C. VAN RIJN VAN ALKEMADE.

Dit schip ten prachtigste voor den overvoer van passagiers ingerigt, vaart eenen geëxamineerden geneesheer, terwijl zich tevens eene melk gevende koe aan boord bevindt.

Nadere informatien en inzage van het plan van dien bodem zijn te bekomen bij de Heeren REIJNST & VINJU te *Batavia*, en alhier, bij

(1024) **ANEMAET & CO.**

TER BIJLADING NAAR AMSTERDAM

wordt ruimte aangeboden in het Nederlandsche schip *ATLAS*, Kapt. B. BAKKE. Voor informatie adres

De Agenten,

(924) **POKERVEL & C**

VERPLAATST DE

BOEKBINDERIJ, LINIEERFABRIEK

EN

KANTOORHANDEL

VAN GEBR. GIMBERG,

Naar de overzijde der *Boomstraat*, tegen over Di SCHULTZ. (1020)

Een jong mensch zag zich gaarn geplaatst op eene landelijke of ander onderneming, dan wel bij den handel.

Over eenige gelden kunnende beschikken, is hij oo genegen tot gedeeltelijke overname.

Men gelieve zich te adresseeren met franco brieve Lett. R. bij de uitgevers dezes. (1030)

ADVERTENTIE.

Op het bureau van den Onder directeur der Genie alhier, bestaat gelegenheid tot het plaatsen, tegen *primo November*, van EEN of TWEE KLERKEN.

Het schrijven van eene goede duidelijke hand en zuiver copieeren zijn hoofdvereischten; eenige rekenkundige kennis strekt tot aanbeveling.

Belanghebbenden gelieven zich te adresseeren op het bureau voornoemd, in het kampement nabij de Citadel.

De Luitenant Ko onel Onder directeur der Genie, in de 3de Militaire afdeeling op Java

(1033) **J. C. R. STEINMETZ.**

MEN VRAAGT:

EEN OPZIENER, *Europeaan* van geboorte, op eene Suikerfabriek.

EEN OPZIENER, *Europeaan*, voor eene Tabaksonderneming.

Informatiën, bij

(1014) **SCHIMMELPENNINCK & CO.**

TE HUUR.

HET LOKAAL, vroeger geoccupeerd door de *Handelsvereeniging.*

Te bevragen bij Mevrouw de Weduwe DEAN.

(1028)

TE HUUR.

Een HUIS met twee binnenkamers en bijgebouwen, staande aan den weg van Simpang Westzijde van de rivier van *Ketabang*

Te bevragen bij de Uitgevers dezes. (1003)

TE KOOP.

Eene rekening op HIJPOLITHE LEOPOLD SMITH, werkzaam bij de Handelmaatschappij, groot *f* 31,40 zilver.

(1017) GUSTAV BEHREND.

Schrijft maar niet weêr zoo kruipend, zoo lammerachtig als gij gewoon zijt. Grof moet gij worden als gij wat wilt verkrijgen. Verstaan?"

„Ik versta u wel," was 't antwoord, „maar gij kent den loop van zulke zaken niet. Grof worden baat niet het minste, en het antwoord daarop zou wel eens kunnen zijn: uit de dienst ontslagen!"

„Papperlapap!" riep Vrouwe van Prop," gij durft niets wagen, tweebeenige haas, maar durft gij niet, dan zal ik de hand aan 't werk slaan."

De vaste toon, waarop dit gesproken werd, joeg den rijks-ontvanger eene rilling op het lijf en met bevende stem riep hij uit: „Wat! zoudt gij het wagen, ongelukkige.....!"

„Hé! dat zult ge zien," vervolgde de vertoornde huismoeder, „maar ik zal geen request schrijven, ik volg mijn eigen genie."

„Vrouw, dierbare vrouw, zeg mij wat gij voor hebt? Wie weet of uw plan ons en onze kinderen niet in het verderf stort."

„Wat ik doen zal? Niets anders dan zelve naar den Minister gaan, en ik zal eens goed hollandsch met hem spreken," voegde zij op spottenden toon er bij.

Dat was te veel voor den rijks-ontvanger. Zijne vrouw naar den Minister gaan. Hierover nadenkende, draaide de kamer, ja, geheel de wereld met hem in de rondte en hij zonk bewusteloos in zijn stoel neder.

„En de beide kinderen neem ik ook mede," riep vrouw van Prop, „maar geloof niet dat wij in ons zondagspak voor het aangezigt des Ministers zullen verschijnen. Ik trek dezen gescheurden wollen rok aan met dien bezoedelden boezelaar. Kleine Ant krijgt haar verbleekt katoenen japonnetje aan en Willem de zomerbroek met uitgebeten vlekken, enz. enz. Zoo zullen wij voor den Minister treden en dan zal ik aldus spreken: „Hoor eens, mijnheer, schaamt gij u niet, dat gij den rijks-ontvanger van Prop zoo lang vergeefsch laat bidden om verhooging van tractement. Wat zijn 100 gulden voor eene regering, die dagelijks duizende onnut uit het venster smijt. Geeft gij niet wat ik nu vraag, dan ga ik regelregt naar den Koning, en daar zal ik nog ander spektakel maken dan hier. Ik zal hem zeggen, dat de geheele rijks-administratie geen schot kruid waard is, als een ambtenaar honger moet lijden. Is mijn man van Prop een schaap, dat zich van ieder laat trappen — hij heeft eene vrouw, niet zoo zacht en zoo geduldig en die ben ik, Rosa Amalia van Prop, geboren Prügel."

„Alzoo wel gewikt en gewogen, heer Minister, als gij mijn man op het oogenblik de verlangde verhooging niet toestaat, zult gij zien wat er gebeurt; dan loop ik met mijne schreijende „buitels" door alle straten der residentie, en wij janken en huilen zóó hard en zóó lang, tot dat het Ministerie omvergeworpen is. Dit tot informatie en narigt."

Hier maakte Vrouwe van Prop eene pauze en vervolgde eindelijk: „ziet gij, zóó moet men handelen, om iets gedaan te krijgen, en zóó zal ik handelen, daarop geef ik u mijn woord."

Van Prop hoorde niets meer en zat met de beide handen boven het hoofd gevouwen. Eindelijk kreeg hij zijne bezinning en zijne spraak weder, zuchte onbeschrijfelijk diep en stamelde, „O, ik ongelukkige sterveling, straks „zijn we allen zonder brood! Ach!" vervolgde hij, „wacht „nog tot nieuwjaar, Rosientje, en ik zal doen wat ik kan."

„Zotteklap," riep de woedende vrouw, „ik weet het beter dan gij! Maar kom aan, wij schrijven thans 16 December en hebben wij vóór vier, neen, vóór tien Januarij; geen antwoord, dan ga ik daags daarna op reis naar de residentie."

(Wordt vervolgd.)

BESTE VERREKIJKERS à 90 en 100 duim.
IDEM THERMOMETERS.
IDEM SACHROMETERS OF SUIKERWEGERS.
IDEM HOORNEN en KOPEREN DUIMSTOKKEN.
(976) Bij E. FUHRI & CO.

PAS ONTVANGEN

ALLSOPP'S INDIA PALE ALE

VAN

FRIEND & CO.

Op kruiken, heele en halve fleschen.

(1026) **GEBR. VAN DELDEN.**

LORGNON LONGUE-VUE

DIT

LONGUE-VUE NAPOLEON III.

VERKRIJGBAAR bij
(865) E. FUHRI & CO.

PUIKE NIEUWE GRASBOTER

MERK A. VAN DER LEEUW.

(1019) Bij MARTENS & CO.

VERKRIJGBAAR
BIJ

E. FUHRI & CO.

PAPIER SANS FIN.
KINDER BOUWDOOZEN.
SPEELGOED in doozen en in koffers, voor de reis geschikt.
ELASTIEKE BALLEN.
GROEN GORDIJNLINNEN voor vensters.
SCHILDERIJLIJSTEN bij de voetmaat.
AMERIKAANSCHE STAANDE en MUURKLOKKEN, loopende 8 dagen met en zonder wekker.
DOMINO SPELLEN.
SCHIMMELSPELLEN.
GOUDEN en ZILVEREN HOROLOGIEN.
FRAAIJE INKTKOKERS.
CHINESCHE VOORWERPEN in ivoor en bamboe kunstig uitgesneden.
BENZINE COLLAS voor vetvlekken.
CHINESCHE WAAIJERS.
GOUDEN BRELOQUES.
TOOVERLANTAARNS.
COPIEER PERSEN.
KARTONNEN DOOSJES.
DIAMOND PENS.
GUITAARSNAREN gesorteerd.
TRICTRAC BORDEN.
FIJNE VENETIAANSCHE, BAD- en andere SPONSEN.
ROTATIE TOESTELLEN.
COUPE CRAYONS.
ZILVEREN POTLOODPENNEN, enz. (862)

KOFFIJHUIS EN BILLARD

BIJ

GUSTAV BEHREND.

Hoek van de Boomstraat. (1018)

DEPOT VAN

HOLLOWAY PILLEN EN ZALF.

Verkrijgbaar à Contant bij E. FUHRI & Co, te *Soerabaya*, tot de ondervolgende prijzen: (773)
DOOZEN PILLEN van ƒ 1.— ƒ 3.— en ƒ 5.—
POTTEN ZALF „ „ 1.— „ 3.— en „ 5.—

SOCIETEIT CONCORDIA

THE DANSANT.

Op den 16den October.

(1015) *De Secretaris.*
STOELMAN.

BUITENGEWONE GROOTE MILITAIRE VOORSTELLING.

Met toestemming van de Militaire en Civiele Authoriteiten dezer stad, door het 14e. Bataillon Infanterie.

Op Woensdag den 20sten October 1858.

PROGRAMMA.

ATHLETISCHE EN ACROBATISCHE STANDEN.

ZANG.

GIJMNASTISCHE OEFENINGEN

DAARNA

HIJ MOET DUELLEREN.

Blijspel in twee Bedrijven.

PAUZE.

DUO VOOR TENOR EN BARITON.

TEN SLOTTE.

HET WISSELREGT OF DE KUS AAN TONDER.

Blijspel met zang in één bedrijf, door

A. RUIJSCH,

Met eenige wijzigingen.

Alles versierd met nieuwe costumes.

Entrée ƒ 3.— voor Heeren en Dames. Kinderen beneden de 12 jaren betalen half geld.

Besproken plaatsen à ƒ 0.60.

Het Bureau is geopend van den 15den, tot en met den dag der voorstelling, van 's morgens 9 tot 12 uren.

De Directie,
(1032) **H. G. KLUNDER** en
J. D. F. MONFILS.

J. Y. KINGDOM

Vertrekt naar Europa. Crediteuren worden verzocht hunne pretentien vóór den laatsten dezer in te zenden.

SOERABAYA,
11 *October* 1858. (1021)

SOERABAYA, den 14den October 1858.

Nopens de thans zich aan het uitspansel vertoonende komeet, waarvan wij met een paar woorden in ons vorig Nummer melding maakten, valt nog het volgende te melden.

De komeet van BIELA, eigenlijk die van GOMBART, heeft in 1846 een hoogst belangrijk verschijnsel opgeleverd, dat door VOLZ te Marseille het eerste in Europa werd waargenomen. Men zag eene dubbele kern, als of de oorspronkelijke enkelvoudige kern in tweeën was verdeeld. Nadat zij den 28sten November 1845 door VICO te Rome voor de eerste maal was gezien en zich als eene enkele ster vertoonde, begon in het laatst van December een nevelvlekje in de kern zigtbaar te worden, dat zich later in twee kernen oploste.

Het berigt aan de Parijsche Akademie luidde den 28sten Februarij aldus:

„Tot den 10den Februarij was de zuidelijke kern *lichter* en de noordelijke bleeker: na dien tijd had het omgekeerde plaats. Het is zeer waarschijnlijk dat de eene kern om de andere loopt, en dat zij gedurig haren stand met betrekking tot de aarde veranderen. — Wat de onderlinge loopbanen betreft, zoo vermeent SAUGUR dat het twee concentrische en gelijkvormige ellipsen zijn.

Volgens de waarnemingen in Noord-Amerika was de nieuwe kern den 13den Januarij $^{1}/_{4}$ van de intensiteit en $^{2}/_{3}$ der grootte van de oude komeet. Den 16den Februarij waren beiden gelijk in grootte, maar de nieuwe $^{1}/_{3}$ meer lichtende. Twee dagen later overtrof BIELA's komeet de nieuweling tweevoudig in licht en in grootte en in de eerste helft van Maart was de nieuwe bijna onzigtbaar. Beider afstand was den eersten Januarij 1 minuut, den 14den 1,6 minuut en den 18den Februarij 5,8 minuut."

Onder de kometen, wier terugkomst aan den hemel spoedig wordt verwacht is zeker de belangrijkste die van 1264 en van 1556.

In 1264 werd zij gedurende den geheelen zomer gezien. Haar staart besloeg bij het opkomen den halven hemel, doch bij het hooger, stijgen nam die lengte iets af.

Paus URBANUS IV werd op haar gezigt hevig aangedaan, en stierf in denzelfden nacht dat zij aan het uitspansel verdween.

Den 5den Maart 1556 verscheen deze komeet met een kern half zoo groot als de maan, en was zigtbaar tot den 23sten April. — In dat jaar deed keizer KAREL V afstand van zijne kroon en begaf zich in een klooster.

De Heer B. BOMME te Middelburg heeft in eene hoogst belangrijke verhandeling aangetoond, dat zij tusschen de jaren 1858 en 1861 weder aan den hemel zal verschijnen.

Omtrent deze berekeningen verklaarde de sterrekundige HINT, dat hij zijne eigene niet openbaar zoude maken, omdat zij geheel waren overtroffen door de meesterlijke berekeningen van den Heer BOMME.

— Eergisteren zijn alhier in 's lands gevangenis in verzekerde bewaring gesteld de inlanders Maas Ingebeij Setro Redjo, laatstelijk Wedono van het district Kedirie en Maas Ingebeij Rekso Prodjo, laatstelijk hoofddjaksa van het Regentschap Kedirie, tegen welke personen vermoedens bestaan, welke den Raad van Justitie alhier aanleiding hebben gegeven om, in verband tot het vroeger plaats gehad hebbend onderzoek naar de moord op den 26sten December 1856 aan den Heer B. R. MEULMAN in de Residentie Kedirie gepleegd (zie ons Nummer 55 van 13 Julij ll.), ter zake van aanhitsing en lastgeving tot het afleggen van valsche getuigenissen, regtsingang met bevel tot gevangenneming tegen voornoemde personen te verleenen.

— BATAVIA, 9 *October*. In de openbare teregtzitting van den Raad van Justitie alhier, heeft zich gisteren het navolgend ongewoon verschijnsel voorgedaan.

Namens het vendu departement was een der leden van dien raad gedagvaard ter zake van eene schuld aan die instelling. Deze *Regter, die persoonlijk in de teregtzitting als zoodanig gezeten was*, verklaarde *van uit zijn Regterstoel*, dat hij in die zaak voor zichzelven occupeeren zou, en verzocht, naar aanleiding van dien, mededeeling der gediende stukken. Door den *Voorzitter* werden hem die stukken ter hand gesteld en de gedaagde *Regter* droeg daarop, — STEEDS GEZETEN IN DEN REGTERSTOEL, — zijne verdediging voor, welke daarop nederkwam, dat hij niet ruim ƒ 2000, MAAR SLECHTS RUIM ƒ 1700 SCHULDIG WAS. De namens het vendu departement agerende praktizijn verzette zich tegen deze manier van procedeeren, en beweerde, dat de gedaagde zich niet anders, dan bij gestelden procureur vermogt te verdedigen, waarop door den gedaagde werd beweerd, dat, volgens zijn gevoelen, *hij* voor zichzelven occupeeren mogt. De raad van justitie heeft zonder zich te verklaren omtrent het namens het vendu-departement met betrekking tot de gevolgde manier van procederen aangevoerde, de uitspraak bepaald over drie weken. *Sapienti sat.*

(*Bat. Handelsbl.*)

BANJOEMAAS. — Den 21sten September ll., omstreeks 1 uur na den middag, is in de dessa Tjilembang (distrist Tjilatjap) door buitengewone zware regens, ingestort het bergje, genaamd Goenong Dijana, waardoor 24 inlandsche woningen onder de aarde bedolven zijn.

Den volgenden dag is het bergje, genaamd Goenong Doeloem, gelegen achter de doekoeh Djamboe, dessa Bringkeng (district Tjilatjap) ingestort); 7 woningen werden bedolven, terwijl twee paarden door den zwaren bandjer zijn medegevoerd en verdrouken.

SUMATRA'S WESTKUST. — Den 24sten September arriveerde ter reede van Padang Z. M. schroefkorvet *Prinses Amalia*, kapt. luit.-ter-zee Clarkson, aan boord waarvan zich bevond de generaal-majoor, benoemd civiel en militair gouverneur van Sumatra's Westkust A. Meis.

Den 26sten daaraanvolgende had de plegtige overgave en overname van het bestuur plaats.

BENKOELEN. — In den avond van den 11den Augustus, omstreeks 9 ure, is de inlander Djimat Kemalá, terwijl hij zich in zijne woning bevond op zijn ladangveld genaamd Atas Sekoeting in het landschap Liwa (afd. Kroë) door een lanssteek afgemaakt. Een streng onderzoek naar den dader wordt in het werk gesteld. — Uit Manna wordt gemeld, dat 21 plaatsen zijn aangewezen om sawa's te maken, terwijl op 9 dier plaatsen reeds een aanvang is gemaakt met dat werk.

JAPAN. — Volgens berigt van Decima, gedagteekend 29 Augustus ll. zijn tusschen Nederland en Japan en tusschen laatstgemeld rijk en de Vereenigde staten van Noord-Amerika tractaten gesloten, welke van de Amerikaansche en Nederlandsche zijde te Jedo bereids geteekend zijn geworden.

Voor de Japansche onderteekening zijn termijnen gesteld; die van het Nederlandsch tractaat zou plaats hebben op 4 October 1858.

Het betreft de opening van den handel van Keragawa in de baai van Jedo, op 4 Julij 1859, van eene nog nader aan te wijzen haven op de noordkust van Nippon op 1 Januarij 1860, van Hiogo nabij Osaka op 1 Januarij 1863, en in zekeren zin, die van Osaka 9den Januarij 1863, en van Jedo op den 1sten Januarij 2862.

Voorts de invoereng van een tarief van in- en uitgaande regten, en eenige handelsregulatien, zoomede de bevoegdheid om eenen diplomatieken agent te Jedo te vestigen.

De schipbreukelingen van de *Cadsandria* zouden per *Zeevaart* naar Java terug keeren, met uitzondering van den gezagvoerder, zijne echtgenoote en den geneesheer.

De eerste heeft zich te Decima gevestigd als agent van de firma Dummler & Co. te Batavia, terwijl de laatste door den gouverneur van Nagasakie is geëngageerd gedurende het heerschen der cholera.

(*Java Courant.*)

NOORD AMERIKA.

Uit bijzondere berigten van New-York dd. 20 Julij nemen wij het volgende over: De verkiezingsstrijd voor het presidentschap van 1860 is in vollen gang en wel vroeger dan gewoonlijk, om de verschillende vraagstukken van gewigt, die aan de orde zijn, als de zucht tot herlevendiging van den handel en het fabriekwezen, de betrekkingen met Engeland en de daaraan verbonden beteugeling van den slavenhandel door eigen krachten, eindelijk de staatkunde

tegenover de middenstaten van Amerika. De democratische partij heeft weinig kans van slagen, indien zij geen verbond van al de zuidelijke staten kan tot stand brengen, en tot dusver schijnt zij daarop niet te kunnen rekenen. De republiekeinen hopen daarentegen het zuiden tot zich te trekken, door de benoeming van den Heer Seward als hun candidaat. Mogten er drie candidaten in het veld komen, dan zal het volk zich ijveriger doen gelden en vandaar het gewigt, dat er thans ook aan de verkiezingen van het Huis der Vertegenwoordigers voor het aanstaand congres gehecht wordt.

Alle berigten die wij hier van het nieuwe goudland, aan de Frazersrivier ontvangen, grenzen aan het wonderbaarlijke. De zon van Californie verbleekt daarvoor, en zelfs Australie verliest daarbij. Maar het is niet alleen het goud, dat in die berigten blinkt; voor den verder uitziende is het de heerlijke landstreek, met een klimaat bijkans als het zuiden van Frankrijk, waar de hitte wordt afgekoeld door het sneeuwgebergte, dat op 150 mijlen afstands van de Stille Zuidzee oprijst. In het middenvak, tusschen dat gebergte en de kust, heeft men eene temperatuur, gemiddeld van 54 graden. De sneeuw blijft er zelden langer dan drie dagen liggen. De vruchtboomen bloeijen er in het begin van April. In sommige streken levert het graan 20 tot 30 schepels de acre. Het geboomte is er reusachtig hoog. IJzer en koper en ook steenkolen, vindt men er in overvloed. Men voorziet dan ook, dat de stroom van landverhuizers zich weldra van alle zijden herwaarts zal begeven, en wel in de eerste plaats van Californie. Over het regt op dit gebied schijnt, volgens het verdrag van 1850 met Mexico, nog wel eenigen twijfel te bestaan; doch met der daad zullen zij, die zich in die nog weinig of niet bewoonde oorden nedergezetten, de ware souvereinen daarvan zijn, gelijk in Australie het geval is. Het goud moet hier in ongemeene hoeveelheid gevonden worden en de aantrekkingskracht daarvan alleen zal de westelijke kusten van Amerika's vast land spoedig in bloei doen toenemen. Van de Frazersrivier tot Peru voeren al de rivieren schatten af, die onberekenbaar zijn en die wel de overleveringen bevestigen, die oude Spaansche schrijvers hebben opgenomen en die men lang geneigd was als zoo vele fabelen te beschouwen.

Californie zal, hier te lande althans, welhaast eene andere vermaardheid nog dan als goudland hebben; dat gewest, gelijk Missouri, zal spoedig met Ohio mededingen wat inlandschen wijn betreft. Er is een huis te San-Francisco, dat in het vorige jaar 200 000 flesschen Champagne, van eigen wijngaard, in Los Angeles heeft verkregen. Dit is een der vele voorbeelden van de ondernemingszucht in Californie wat den wijnbouw aangaat. Bijkans alle staten van de Unie leveren thans hunne bijdragen, soms nog geringe, het is waar, doch steeds toenemende, tot de jaarlijksche opbrengst.

— Terwijl hier te lande de aandacht uiterst gespannen is op den afloop van het leggen van den telegraaf-kabel, die de beide halfronden zal verbinden, heeft de Heer J. Steiner, uit Harrisburg, in allen ernst voorgesteld, dien Oceaan in een luchtballon, van 100 voet diameter, over te steken. Hij zegt in een brief aan een dagblad: „Ik ben overtuigd, dat ik, met zulk een toestel, in 75 uren den Atlantischen Oceaan zal kunnen oversteken, en het geheel zal geen 20,000 dollars kosten."

— Dr. Forny, die aan het hoofd staat der Indische zaken van Utah, heeft aan het algemeen bureau voor die zaken geschreven, dat hij tractaten heeft gesloten met verscheidene stammen, die sedert vele jaren onder de vijandigste geteld werden. De volken, die hij bezocht heeft, gedroegen zich trouw jegens de Vereenigde Staten en hij wenscht het bureau daarmede zeer veel geluk, daar zij nog krachtig genoeg zijn, om veel nadeel te veroorzaken. Ter andere zijde schrijft de agent Redfield, dat de Sieoux-Indianen zeer op de Noord Amerikanen verbitterd zijn over een verdrag, dat deze met de Yanctons gesloten hebben wegens de betaling van regten voor landen, die de Sioux beweren dat hun toebehooren.

— Luitenant Maury, de bestuurder van het nationale observatorium, heeft eene reeks kaarten van den Noord- en Zuid-Atlantischen Oceaan uitgegeven, waarin door middel van kleuren, wordt aangewezen de voorname stormstreken van den Oceaan, voor elke maand des jaars. Eene kleur duidt aan in welke streek, er storm woedt om de zes dagen, eene andere kleur een storm om de zes tot tien dagen; weder een andere van de tien tot veertien dagen, en er is eene afzonderlijke kaart voor elke maand en elken Oceaan. Dit is de eerste poging om de storm- en regenstreken over deze Oceanen aan te toonen; groote kosten en veel moeite heeft de beroemde vervaardiger daarvoor veil gehad, en de poging blijft, wegens het gemis van voldoende en volledige opgaven zeker nog onvolkomen, doch zij verdient niettemin reeds lof en kan de grondslag zijn, om deze uitgestrekte wateroppervlakte nader te bepalen.

— Rusland, niet tevreden met zich ten behoeve zijner marine de kunstvaardigheid te benuttigen van Fransche scheepsbouwmeesters, laat thans te New-York een oorlogsstoomschip bouwen van 84 stukken, waarvan 40 mortieren van groot kaliber, 20 lange stukken en twee enorme draaibassen. — Het zal bemand worden met 800 koppen, voor welke equipage het leeftogt en water kan innemen, voldoende voor eenen tijd van zes maanden, waarna het nog eene ruimte overhoudt van 1200 ton voor de benoodigde kolen; en wanneer het vaartuig alsdus beladen is met al het noodige voor eene reis van zes maanden zal het eenen diepgang hebben van niet meer dan 25 voet. — Het schip is lang 325 voet over steven en heeft eene breedte van 55 voet. — Het zal den naam voeren van *De Groote Admiraal* en gedreven worden door twee horizontale machines van 2000 paardenkracht, welker cylinders 84 duim diameter hebben. — De schroef zal zijn naar het model van Griffith's gebrevetteerde schroeven, en zal naar welgevallen uit het water kunnen worden geligt, hetgeen een groot voordeel is in het geval dat het schip alleen van deszelfs zeilen zou willen gebruik maken, te meer zoo, dewijl de schroef negentien en een halve voet diameter zal hebben en dus in het zeilen zeer hinderlijk zou zijn, wanneer dezelve niet in rotatie is. — De machines zullen voorzien zijn van zes buisvormige stoomketels en zal het vaartuig compleet worden opgetuigd, even als een schip dat volstrekt geene stoomkracht heeft.

Het luchtingstelsel zal worden ingerigt op eene wijze zoo volledig als zulks nog bij geen schip ooit heeft plaats gehad. — Langs de binnenwanden van het schip zullen spruiten loopen, die den wind van uit eene door stoom gedrevene blaasbalg overal door het ruim en tusschendeks voeren.

Deskundigen verklaren dat *de groote Admiraal* een van de meest volmaakte schepen zal zijn die tot heden werden gebouwd, zoowel wat de sterkte als de inrigting aangaat, en eene sterke aanbeveling zal zijn voor den bekwamen bouwmeester, de Heer Wm. H. Webb, East River New-York.

Even als bij gelegenheid van het bouwen van Russische oorlogschepen in Frankrijk heeft ook thans de keizer van Rusland eenige officieren belast met het toezigt over den bouw van *de groote Admiraal*, ten einde zij zich daarbij kunnen bekwamen in het vak van scheepsarchitectuur, en geeft dus de keizer het onwedersprekelijk bewijs dat hij, waar hij kan, zijne regering een zegen voor zijn volk wil doen zijn. De kapitein Schestakoff is belast met het opperttoezigt en wordt daarin bijgestaan door de kapiteins Schwartz, Ivastchenko en Selirienoff en door de luitenants Mojaiskij, Belavenetz en Kolobnin, die allen met den meester ijver zijn bezield.

DE ATLANTISCHE ONDERZEESCHE TELEGRAAF.

Nadat er eenige dagen zijn verloren gegaan met het in orde brengen en plaatsen der benoodigde instrumenten enz., is thans de telegraaflijn gereed, die de nieuwe aan de oude wereld verbindt. De electrische stroom werkt onbelemmerd en zoo goed als de stoutste verwachting zich durfde voorspiegelen. Onderscheidene berigten zijn reeds over en weêr gezonden, en al dadelijk heeft de telegraaf gelegenheid gehad om haar groot nut te toonen.

De Cunard stoomschepen *Arabia* en *Europe*, het eene met de Engelsche, het andere met de Amerikaansche mail, hebben elkander op de hoogte van Kaap Race, New foundland, aangezeild. — Er zijn geene menschenlevens bij te betreuren, doch de brieven en pakketten voor Engeland bestemd, zijn te Newfoundland gebleven, en zullen eerst met de volgende mail kunnen worden gezonden, zoo dat het bestaan der telegraaflijn onzen kooplieden en den vrienden van de passagiers der *Arabia* eene week vol ongerustheid heeft bespaard.

De drie eerste mededeelingen waarmede deze belangrijke telegraaflijn werd geopend, luidden als volgt:

Van Hare Majesteit de Koningin van Groot-Brittannie aan Zijne Excellentie den President der Vereenigde Staten.

De Koningin wenscht den President hare gelukwenschingen aantebieden met de gelukkige voltooijing van dit groote werk, waaraan beide natien deelhebben, en waarin de Koningin zeer veel belang stelt. — De Koningin is overtuigd dat de President met haar instemt in de vurige hoop dat de electrische kabel, die thans Groot Brittannie met de Vereenigde Staten verbindt, een nieuwe schakel zal zijn tusschen de beide natiën, wier vriendschap is gegrond op hun gemeenschappelijk belang en wederzijdsche achting. — Het is der Koningin een groot genoegen, aldus in onmiddelijke communicatie met den President te kunnen treden, en hem op nieuw hare beste wenschen aantebieden voor de welvaart van de Vereenigde Staten.

De tweede depeche bevatte het volgende antwoord van den President op het voorgaande:

De President der Vereenigde Staten aan H. M. Victoria, Koningin van Groot Brittannie. Washington.

De President biedt Hare Majesteit de Koningin wederkeerig zijne hartelijke gelukwenschen aan bij de voltooijing van de groote onderneming, die werd daargesteld door de vaardigheid, de bekwaamheid en de groote geestkracht der beide natiën. — Het is wegens derzelver meerdere nuttigheid voor het menschdom eene veel roemrijker triomf dan die ooit door eenig veldheer werd behaald. — Moge onder des Hemels zegen de Atlantische telegraaf als eenen voortdurenden band van vrede en vriendschap zijn tusschen de beide verwante natien, en een middel in de hand der Goddelijke Voorzienigheid om over de geheele wereld te verspreiden... Godsdienst, beschaving, vrijheid en wet. — Aan dit doel gewijd, sullen alle Christelijke natiën instemmen in de verklaring dat dezelve altijd onzijdig zal blijven en dat, zelfs te midden van vijandelijkheden hare mededeelingen als heilig zullen worden beschouwd in hunne reize naar derzelver bestemming.

De derde depeche luidde als volgt:

Van Peter Cooper, President van de New-York, Newfoundland en Londen Telegraaf Maatschappij aan de Directeuren der Atlantische Telegraaf Maatschappij te Londen. New-York 18 Augustus.

De directeuren der New-York Telegraaf Maatschappij wenschen aan de Directeuren der Atlantische Telegraaf Maatschappij te kennen te geven hunne vreugde en hunne dankbaarheid wegens den naauweren band die hen thans verbindt aan hen en aan hunne natuurgenooten over de geheele wereld. — Moge de gelukkige uitslag, die onzen arbeid heeft bekroond, aan de natien der aarde eenen eeuwigdurenden band van vrede en vriendschap verzekeren.

CHERBURG.

Cherburg, aan het einde eener bogt, omstreeks ter hoogte van het eiland Wight gelegen, is omstreeks even ver van Plymouth, Weymouth en Portsmouth verwijderd. Tusschen de Engelsche havens en de Fransche kusten zullen ruim 60 tot 70 Engelsche mijlen zee zijn. „Als men Cherburg bezigtigd heeft, roept een briefschrijver in den *Times* uit, zoo zal men niet wenschen, dat het kanaal ook maar een kwartier uurs minder breed ware."

Het eigenlijke Cherburg bestaat uit de oorlogshaven, den havendam en de vestingwerken; de stad zelve is van geringe beteekenis, immers in vergelijking tot de verbazende werken die daarvoor zijn opgeworpen; zij heeft maar luttel uitvoer en voornamelijk kusthandel. Het niet militaire Cherburg heeft een, over het geheel, provinciaal karakter. Het maakt niet den indruk van eene handelstad, zoo als Havre, noch die van eene zeebadplaats, zoo als Boulogne en Dieppe. Het is niet rijk aan die schilderachtige gebouwen, welke de namelooze vreugde des kunstenaars uitmaken doch bij wier aanblik de inspecteur voor de veiligheid, anders in goed Hollandsch de rooimeester, het hoofd bedenkelijk schudt en zoo iets mompelt, hetgeen daarop schijnt neer te komen, dat het goed ware „dien ouden boel op te ruimen!" De plaatselijke kleur is donker, en hoe oud sommige huizen ook wezen mogen, zoo zijn zij toch laag en hebben zij zekere „prozaïsche" stevigheid. De omstreek daarentegen is zeer schoon, heuvelachtig en rijk met bosch bezet, ofschoon de stad zelve in eene vlakte ligt, die zich van den voet in het gebergte tot aan de kust uitstrekt. Het beste uitzigt op de plaats heeft men van de achter Cherburg oprijzende hoogten. Men ziet dan aan zijne voeten de stad, ter linkerzijde de oorlogshaven met hare werven, overdakken en bastions en in het midden den waterbreker, de binnen-reede en de voor anker liggende liniescheben. Regts stijgt de steile hoogte la Roule omhoog, gekroond door een fort, dat met zeewaarts gekeerd geschut bewapend is. Dit fort is een nieuw gebouw, welks muren een schoon contrast opleveren met den door het weder gebruinden berg, waarop het staat en waarvan eene naakte rotshelling tot bijkans in de stad afdaalt. Om den voet van deze hoogte kronkelt zich de nieuwe Parijzer spoorweg, en het stations-gebouw is in zekere mate in de schaduw van den berg aangelegd. Het platteforme ligt in den meest eigenlijken zin des woords onder het kanon van het fort. Bij de jongste feesten waren estrades en galerijen voor den Keizer vlak tegenover de rots van La Roule opgerigt en de boven het station opstijgende berg met zijne vestingwerken, maakte een prachtigen achtergrond uit.

De eerste gedachte om Cherburg tot eene krijgshaven te maken, behoort aan Vauban, die een plan daartoe ontworpen had. Hij had zelfs tot den aanleg een terrein doen aankoopen en voor den staat behouden. De versterking van Cherburg stond bij hem in verband met de geheele kustverdediging van Frankrijk, van Duinkerken tot de Antibes, op welke geheele uitgestrektheid men de sporen van zijn geest, hetzij voor handelsonderneming of oorlogs-verdediging, vindt. De gewijzigde en gedeeltelijke uitvoering van Vauban's ontwerp bleef echter eerst aan de volgende eeuw voorbehouden. Het was aan den hertog d'Harcourt, aan Labretonniere en Dumouriez, onder de regering van Lodewijk XVI, gegeven, hier op verschillende wijze, de handen aan het werk te slaan. De eerste was gouverneur van Normandie en zeer bij den later zoo ongelukkigen vorst in gunst; hij wijdde aan dit groot ontwerp zijn invloed, zijne pen, zijne persoonlijke zorgen. De tweede, een bekwaam zee-officier, heeft de afsluiting van de reede bedacht, die hij te open vond, en legde daaraan al de hardnekkige volharding van zijnen geest ten koste. Dumouriez, veertien jaren vóór dat hij tot commandant van Cherburg benoemd werd, hetgeen in 1778 plaats had, had de gedachte als van zelve opgevat, om aldaar eene veilige haven aan te leggen, en eenmaal het bevel over de plaats bekomen hebbende, rustte hij niet, alvorens gevolg aan die gedachte te geven. De natuur had rondom Cherburg al vereenigd wat geëischt werd om een groot ontwerp te verwezenlijken en alle middelen verschaft om er de uitvoering van te verzekeren. De zee bood er twee uitmuntende legplaatsen aan, de eene, de kleine of binnenreede, van het eiland Pelée tot Homet, omstreeks eene halve mijl breed, de groote reede is 4000 toises lang, van het eiland Pelée tot de punt van Querqueville. De haven was door de natuur ook tegen eene blokkade beveiligd, omdat op zekeren afstand de groote stroom van het kanaal begint, die de kruisende schepen te zeer wegvoert Van de 32 windstreken zijn er 22 gunstig om de reede in- en uit te zeilen en op 100 brassen van daar is men alle voorgebergte te boven en kan men zijn koers volgen.

Dumouries deed aanvankelijk met weinige middelen, de eerste grondslagen van de verdediging aanleggen; later toen zijne ontwerpen door de regering gesteund werden, werd op het eiland Pélée een onneembaar fort van graniet opgerigt, dat met 100 stukken werd bewapend en dat de reede ter regterzijde dekte. Ter linkerzijde van de groote reede deed hij het fort van Querqueville opwerpen, met eene batterij van 25 stukken. Eene vruchtbare streek strekt zich van Querqueville tot Cherburg uit. Op honderd schreden achter de havenkom verheft zich het gebergte van graniet en lei, dat zich tot Barfleur uitstrekt. Voortreffelijk water, eene gezonde lucht, een koel, maar houdbaar klimaat, alles zou hebben uitgenoodigd hier eene

aanzienlijke stad aan te leggen; doch de aandacht is door de gebeurtenissen zelve meer op de oorlogsbeteekenis van Cherburg's haven, dan op zoodanigen aanleg in de omstreken gevestigd. Vauban wilde in die haven een bassein voor 38 tot 40 oorlogschepen aanleggen, en Dumouriez omhelsde dit denkbeeld met geestdrift. Labretonnière's inzigten werden later, ook onder de regering van Lodewijk XVI, meer gevolgd, en men besteedde daaraan meer dan 40 millioen in zes jaren tijds. Die officier wilde bepaaldelijk eene vlugthaven op groote schaal, minder eene oorlogshaven; en groot was de inspanning, die men tot dat doel aanwendde. Vervaarlijke werken werden, op verschillende wijzen, beproefd; nu waren het paal- en mandwerken, waarin groote granietsteenen, op den zeebodem werden neêrgelaten, om twee dijken aan te leggen; dan waren het kegelvormig opgeworpen steenmassa's, sluiswerken, enz., doch waarvan slechts een gedeelte kon tot stand komen, zoo zeer had men met het geweld der zee, met stormen te worstelen. In 1781 werd een prijs uitgeschreven voor de keuze der beste technische middelen om een dam te leggen, die aan het doel zou beantwoorden. Verscheidene plannen kwamen in; men eindigde met de steenen zonder mandwerk, zonder kegels te laten zinken. In 1786, in de maand Junij, bezocht Lodewijk XVI, door zijn broeder, den graaf van Artois, en zijne ministers vergezeld, Cherburg; dat bezoek had in luister veel van dat, hetwelk in de jongste dagen de aandacht van Frankrijk, Europa mag men wel zeggen, zoo zeer heeft bezig gehouden. De Koning van Frankrijk had zich in een prachtige sloep ingescheept en bezigtigde, begeleid door zeventien oorlogschepen en omringd door talloosze kleine vaartuigen met muziek, de haven, woonde een spiegelgevecht bij, onder het gebulder ook van het talrijk geschut der forten; schrijvers van dien tijd berekenen dat wel tachtig duizend personen in het stadje en op de 1500 vaartuigen vereenigd waren. De Koning verbleef vier dagen te Cherburg en gaf er menig blijk van de goedhartigheid welke hem kenschetste. Met de materialen en kosten, die men aan de mislukte en ten slotte afgekeurde werken besteed had, had men echter wel twintig fregatten kunnen bouwen. De havenwerken werden nu voortgezet zonder hout, zonder ijzer en zonder metselwerk; de steenblokken van het naburig gebergte leverden er, naar Dumourriez's ontwerp, de eenvoudige doch hechte bouwstoffen toe.

In den winter van 1787 op 1788, toen de eerste werken zwaar geleden hadden, kwam de Heer de St. Priest, na zijne vruchtelooze zending in de Vereenigde Nederlanden, op het denkbeeld, eene Nederlandsche kolonie te Cherburg aan te leggen. Men telde toch eenige duizende Nederlanders, die ten gevolge van de gebeurtenissen dier tijden het vaderland hadden moeten verlaten en meestal naar Frankrijk waren geweken. De Hr. de St. Priest zond zelfs eene deputatie van deze tot Dumouriez, ten einde zich met hem over de zaak te verstaan; en die bevelhebber was scherpzinnig genoeg om het voordeel er van in te zien, eene zeeplaats van dien aard en rang met Hollanders te bevolken. Hij nam in aanmerking „hunne betrekkingen, hunne gewoonte om op het water te leven, werken tegen de zee op te werpen, het geduldige en standvastige karakter der Hollanders, die hen, meer dan eenige andere bevolking hiervoor geschikt maakten." Hij wilde hun volgaarne drie mijlen uitgestrektheid gronds afstaan en achtte het een groot geluk voor zijn vaderland het aldus met zoo vele nijvere en be kwame lieden te hebben verrijkt. Intusschen leed dat plan schipbreuk op de bekrompenheid van den toenmaligen minister van marine in Frankrijk, den Heer de la Luzerne.

De omwenteling in Frankrijk sloeg aan den voortgang van de werken te Cherburg den bodem in Napoleon vatte echter de plannen van vroegere dagen op, wijzigde die persoonlijk, en het oorlogs-element dreef meer dan ooit boven. De restauratie bleef niet achter aan die ontwerpen, als eene historische taak, verder uitvoering te geven; ook de Julij-regering bleef daaraan werkzaam; doch het was aan Napoleon III voorbehouden, na bijkans twee eeuwen, het geheel voltooid te zien, en het in te huldigen met eene plegtigheid, die mede historisch zal blijven.

(*Wordt vervolgd*)

GEBOORTEN, HUWELIJKEN EN STERFGEVALLEN:

Bevallen:

M. de Bruijn, geb. Ontrop, Z Banjoemaas 30 Sept. — L. F. van Bockholt geb. Propping, D. Batavia 3 Oct. — J. Baronnesse Sloet van Oldruitenborch geb. de Peres, Z. Poerwodadie (Madioen) 24 Sept. — C. G. E. Lens geb. Bischof, Z. Samarang 5 Oct,

Getrouwd:

E. N. Dijkstra met G. J. J. Thierens, Batavia. — O. M. Roberts van Son met M. Schadee (ondertrouwd). Rotterdam 18 Aug.

Overleden:

De weduwe H. C. Heijnneman geb. Scholten, Soerabaya 29 Aug — J. Olivier Jz, Batavia 26 Sept. — W. F. J. B. Cleerens, 26 j Loemoet (Sumatra's Westkust) 14 Sept. — G. Engberts, Tjiringie. (Bantam) 24 Sept. — S. C. van Bockom Maas geb. Hessins, Amersfoort 25 Julij. — J L. Caron geb. Hamar de la Brethonière 44 j. Klepoe (Samarang) 29 Sept. — De weduwe Ditrée, geb. Driessen. 70 j. Djocjacarta 19 Sept. P. F. Lange, 56 j. Soerabaya 5 Oct. — C. Vreede, 67 j. Utrecht 11 Aug

VERTREKKENDE PERSONEN.

F. M. Barberino. — L. Vitalis. — D Boes Lutjens.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerders.	Van
October	10	Engelsche	Shirazee.	Littlepage.	Pataria.
"	—	Hamburger	Wiedermann.	T. Kalcklöser.	San Francisco.
"	11	Nederl. Ind.	Stoomschip Padang.	H. J. Schipper.	Batavia.
"	12	Nederlandsche	Ortelius.	T. H. Groote.	"
"	—	"	Louisa Jacoba Johanna.	D. Baumgarten.	"

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerders.	Naar
October	9	Nederl. Ind.	Kerto.	Kerto.	Balie (Badong.)
"	10	Engelsche	Adolphus.	J. Greig.	Australie.
"	—	Nederl. Ind.	L'Esperance.	W. A. S. Valberg.	Batavia.
"	12	" "	Little Tot.	Katjoong.	Pasoeroean.
"	—	Nederlandsche	Bantam.	B. G. van der Bolck.	Batavia via Panaroekan.
"	—	Bremer	Creole.	E. K. Krabb.	Nederland.
"	—	Engelsche	Vernon.	J. C. Gilbert.	Batavia.
"	—	Nederl. Ind.	Lamoerie.	J. van Zuijlen.	Balie.
"	—	" "	Krabbe.	Mardam.	Pasoeroean.
"	—	" "	Ringit.	Te Sarie.	Balie (Padang)
"	13	Amerikaansche	Thachted Magauld.	A. Baxser.	Nederland.

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag.	Namen der Schepen	Gezagvoerders	Bestemming	Agenten
Nederlandsche	Stad Schiedam.	T. Wulp.	Inreparatie.	Fraser Eaton & Co.
"	Beatrix.	Van der Wijck.	Onbepaald.	" " " "
"	Louise Jacoba Johanna.	Baumgarten.	In Reparatie.	" " " "
Amerikaansche	Escort.	Pepper.	Onbepaald.	" " " "
Zweedsche	Ellida.	Gooberson.	"	" " " "
Nederlandsche	Drie Vrienden.	L. P. Andersso.	"	" " " "
"	Catharina Wilhelmina.	T. H. Popken.	Onbepaald.	B. J. van Eck & Co.
Bremer	Post.	Wiegand.	"	" " " " "
Bremer	Emigrant.	Andressen.	Onbepaald.	Wm. Mathieu & Co.
Nederlandsche	Jacob.	Börger.	"	" " " "
Hamburg	Wiedermann.	Kalcklöser.	Golf van Perzie.	" " " "
Nederlandsche	Jan Schouten.	Coening Meijer.	Onbepaald.	Schimmelpenninck & Co.
"	Zaanstroom.	Schaap.	"	" " "
"	Amazone.	Abbing.	Nederland.	" " "
"	Phoenix.	Johanssen.	"	" " "
"	Catharina Wilhelmina.	Popken.	Onbepaald.	Ruyl Cramer & Co.
"	Laurens Koster.	Koenen.	"	" " " "
"	Albatros.	Haasnoot.	Nederland.	" " " "
"	Petronelle Catharina.	Hagen.	"	" " " "
"	Christiaan Huijgens.	Van Katwijk.	Nederland.	J. F. van Leeuwen & Co.
"	Delftshaven.	Schaap qq.	Onbepaald.	B. Kopersmit & Co.
"	Schoonderloo.	Keuker.	"	" " " "
"	Calijpso.	Nolles.	Nederland.	" " " "
"	Resident van Son.	Kramers.	Banjermassing.	" " " "
Nederl. Ind.	Stoomschip Palembang.	Rooseboom.	Bat. via Samarang.	" " " "
" "	" Macassar.	Smith.	In reparatie.	" " " "
" "	" Banda.	—	Idem.	" " " "
" "	" Menado.	Couteron.	Moluccos.	" " " "
" "	" Padang.	Schippers.	Onbepaald.	" " " "
Nederlandsche	Tonia.	Zeeman.	Nederland.	" " " "
"	Economist.	J. C. S. Olivier.	Amsterdam.	W. W. Cook & Co.
"	Atlas.	Bakker.	"	P. Kervel & Co.
"	Ortelins.	De Groot	"	" " " "
Engelsche	Anne Foster.	Clarke.	Engeland.	McMillan Marten & Co.
"	Strathfildsaije.	McNear.	"	" " " " "
Nederlandsche	Europa.	S. G. Tromp.	Nederland.	Anemaet & Co.
"	Twee Anthonijs.	C. von Rijn van Alkemade.	"	" " "

Aangekomen Passagiers.

Met het stoomschip *Padang*, de heeren de Bruijn Kops, Buijs, Johan, Fabritius en Jonker, benevens bannelingen.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Z M. wachtschip Batavia; de stoomschepen Ardjoeno, Merapi en Gedeh; de schoenerbrik Banda; de schepen Dominion, Agamemnon, Zaanstroom, Catharina Wilhelmina, Strathfielsaije, Emigrant, Adèle, Djoedool Moebarak, Europa, Monsoon, De Stad Schiedam en Ortelius; de stoomschepen Banda, Makasser, Menado, Palembang en Padang; de barken Fathal Ma-ân, Saijan Maskour, Goansien, Economist, Henry Winch, Resident van Son, Jan Schouten, Laurens Coster, Jacob, Beatrix, Salma, Albatros, Drie Vrienden, Christiaan Huijgens, Delftshaven, Schoonderloo, Louise Amtoinette, de Twee Anthonijs, Calypso, Djabeer, Fathool Wadoet, Atlas, Kimwan, Wiedeman en Louisa Jacoba Johanna; de brik Ellida; de schoeners Sarie Tengaroong, Hiatlie, Hing Thaij, Attaief, Hoseeng, Fearnot, Bintang Tjaigo-an en Shirazee.

PASOEROEAN.

AANGEKOMEN.

4 October. De Ned. Ind. kotter *Krabbe*, gezagv. Mardam, van Probolingo.

5 October. De Ned. Ind. kotter *Little Tot*, gezagv. Katjoong, van Probolingo.

9 October. Het Ned. schip *Petronella Catharina*, gezagv. F. Hagen van Soerabaya.

VERTROKKEN.

5 October. De Ned. Ind. kotter *Krabbe*, gezagv. Mardam en de Ned. Ind. kotter *Little Tot*, gezagv. Katjoong, beide naar Soerabaya.

9 October. Het Ned. schip *Jozepha Louisa*, gezagv. P. D. Nap, naar Soerabaya.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Grootmeester Nationaal, Jacoba Christina, Alcor, Triton, Petronella Catharina.

Uitvoer van Pasoeroean van den 3den tot en met den 9den October 1858.

Naar Rotterdam met het Ned. Ind. schip *Jozepha Louisa*, gezagv. P. D. Nap

1471 kanassers gouv. suiker weg. $5000^{19}/_{100}$, en 2140 Holl. goeniezakken gouv. koffij weg. 2140 picols.

Aan- en Uitvoer te Soerabaija van den 11den tot en met den 13den October 1858.

AANVOER.

Van Batavia per het Engelsche schip *Sihrazee*, gezagv. J. Littlepage, agent L. Johan.

100 balen zouthout. 8 balen rottekruid, 20 kisten vuurwerk, 1000 stuks steenen, L. Johan.

Van San Francisco per het Hamb. schip *Wiedermann*, gezagv. Th Kalcklöser, agenten W. Mathieu & Co.

120 tonnen steenkolen, 10 kisten lijn-olie, W. Mathieu & Co.

Van Batavia per het Nederl. schip *Louisa Jacoba Johanna*, gezagv. D. Baumgarten agenten Fraser Eaton & Co.

6000 goeniezakken, Fraser Eaton & Co

Van Batavia per het Ned schip *Ortelius* gezagv. T. H. Groote, agenten P. Kervel & Co.

150 picols rotting, Order.

Van Batavia per het stoomschip *Padang* gezagv. B J. Schipper, agenten B. Kopersmit & Co

25 kisten manufacturen, 145 kisten dranken, 2 kisten amfioen, 3 collis regaal, een wagen, 168 stuks planken, 88 collis boeken, meubelen en koopmanschapen, diverse personen en eenige goederen bestemd voor de Moluccos.

UITVOER.

Naar Batavia per de Engelsche brik *Vernon*, gezagv. J. C. Gilbert. Ballast.

Naar Amsterdam per het Bremer schip *Creole*, gezagv. E. Krabb. $52^{22}/_{100}$ picols rotting, 100/1 leggers arak, $6295^{51}/_{100}$ picols rijst, P. Kervel & Co; 853 stuks koe- en buffel-huiden, Fraser Eaton & Co; 2000 stuks koe- en buffel-huiden, Major Matzen & Co.

Naar Balie per de Ned Ind schoener *Lamoerie*, gezagv. Van Zuijlen.

10 kisten katoen, 800 stuks ledige zakken, 35 katjes jav. koperwerk, ƒ 800 aan sp. matten, Adam & Co; 10 kistjes geele chitzen, J. F. van Leeuwen & Co.

Naar Nederland per het Engelsche schip *Anne Forster*, gezagv. H. W. Clarke.

$6901^{49}/_{100}$ picols suiker, Fraser Eaton & Co.

Marktprijzen.

Suiker N°. 16 per picol ƒ 17½.—
Koffij per picol. ƒ 30.—
Rijst (cargo) per koijang ƒ 105 à ƒ 120.—
Id. (witte) " " ƒ 140 à ƒ 150.—
Koehuiden per 100 st. ƒ 200 à ƒ 250.—
Arak per legger. ƒ 50.—
Olie (Klapper) ƒ 17.—
Olie (Katjang).
Kadjang Matten.
Rotting. ƒ 7 à ƒ 8.—
Wisselkoers 98 à 100%.

PROTESTANTSCHE EEREDIENST.

Zondag den 17den October 1858, 's morgens ten half 9 ure.

Ds. MOUNIER.

De inteekening in Nederland kan geschieden bij M. Wijt & Z. te *Rotterdam*, bij L. van Bakkenes & Co te *Amsterdam* en W. J. van Haren Noman te *Leiden*.

Gedrukt bij E. Fuhri & Co te Soerabaya.